

УДК 330.332:338.43(477.46)

*Кужелев М.О.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»*

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЛОГІСТИКИ

Незаперечним є той факт, що Україна відноситься до категорії аграрних країн у системі міжнародного розподілу праці [1]. Підтвердженням цієї тези можна вважати ті дисбаланси на світовому ринку продовольства, що виникли після початку активної фази російсько-української війни у лютому 2022 року та втрати доступу національними аграріями до портової інфраструктури в Азовському та Чорному морях. Саме українське зерно стало предметом багатосторонніх угод та дипломатичних зусиль з боку світової спільноти щодо створення так званих «зернових коридорів» та можливості забезпечення низки країн Близького Сходу та Африки продовольством. Але навіть до початку відкритої агресії РФ у агропромисловому комплексі України вже існувала низка проблем, які потребували системного підходу до розробки стратегії розвитку цієї соціально-економічної системи.

Однією з таких проблем можна назвати нестійку конкурентну позицію національної сільськогосподарської продукції на міжнародних продовольчих ринках через її невідповідність до існуючих вимог Європейського союзу щодо якості та безпечності харчових продуктів.

Крім того, низький рівень оновлення техніки та технологій виробництва у сільському господарстві негативно впливає на собівартість продукції, збільшує залежність національних аграріїв від екологічних, сезонних і кліматичних факторів. В той же час українські виробники сільськогосподарської продукції за оцінками міжнародних фахівців щороку потребують близько 100 млрд. грн. інвестицій, але мають доволі обмежений доступ до фінансових ресурсів як всередині країни, так й на європейському фінансовому ринку [2; 3].

Але після початку активної фази війни у 2022 р. ключовою проблемою для аграріїв стали спочатку втрата логістичних центрів на

узбережжі Азовського моря і частини терміналів на Чорному морі, блокада портів Великої Одеси, а з 2023 року й блокада західних кордонів так званими польськими фермерами. Тобто ситуація з логістикою у 2023 році вже виглядала патовою як для агропромислового комплексу, так й для всіх інших учасників ЗЕД в Україні. В той же час завдяки успіхам ЗСУ на фронті вдалося фактично з нуля «пробити» нові логістичні коридори та нейтралізувати рф у акваторії Чорного моря.

За підсумками 2023 року Україна відновила товарообіг через морські порти Великої Одеси до позначки 75% довоєнного рівня. Завдяки морському логістичному коридору від ЗСУ з другої половини 2023 року море стало головним напрямом експорту не тільки сільськогосподарської продукції, а й широкої номенклатури традиційних товарів (добрив, руди, металів та ін.). Крім того, за період з липня по грудень 2023 року вартість фрахту суден новим морським логістичним коридором впала в 2 рази, що додало цінових переваг національним експортерам на світових товарних ринках [4; 5]. Це відповідно впливає на формування доходної частини державного бюджету України і може (згідно вимог країн-партнерок) використовуватися на оборонні потреби [6].

Таким чином, перебудова логістичних ланцюгів в умовах воєнного стану дозволила національним виробникам сільськогосподарської продукції відновити рівень експортних операцій майже до рівня 2021-2022 рр. та забезпечити податкові надходження до державного бюджету, які можна спрямувати на фінансування військових видатків країни.

Список використаних джерел:

1. Zherlitsyn D.M., Kuzheliev M.O., Nechyporenko A.V. *Bioresources Price Trend and GDP Growth Adjustment. International Journal of Advanced Biotechnology and Research (IJABR). Vol. 10. Special Issue-1. 2019. p. 379–383.*

2. Кужелев М. О., Плахотнюк В. В. *Напрями оптимізації інвестиційного клімату в Україні. Економічний вісник університету. 2019. № 41. С. 119–126.*

3. Кужелев О. М. *Концептуальні основи розвитку корпоративних відносин : монографія. Донецьк : ТОВ «Східний видавничий дім», 2012. 260 с.*

4. *Адміністрація морських портів України URL:*

<https://www.uspa.gov.ua/>

5. Букачюк У. Які нові шляхи з'являться в українських експортерів вже цього року та коли в українські порти повернеться продукція з високою доданою вартістю? URL: <http://surl.li/szvww>.

6. Nechyporenko A. *Financial resources of public sector of economy in ensuring realization of financial policy of the country. Association agreement: driving integrational changes : collective monograph.* Accent Graphics Communications Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 374–385.

УДК 339.727.22 (477)

Кучмійова Т.С.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій,

Яблуновська Г.С.,

здобувач вищої освіти,
Миколаївський національний аграрний університет

ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТУРБУЛЕНТНОСТЕЙ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

У сучасному світі, де геополітичні конфлікти та нестабільність стали нормою, Україна стикається з викликами залучення іноземних інвестицій для стабілізації своєї економіки та сприяння розвитку. Нестабільність на міжнародній арені, така як військові конфлікти, політичні напруження та санкції, ускладнює завдання з приваблення іноземного капіталу. Потенційні інвестори переймаються невизначеністю, яка може вплинути на їх безпеку та доходи від діяльності. Та все ж ми проявили себе як країна з великим потенціалом та можливостями для іноземних інвесторів.

Варто згадати, що в українських компаніях з 2022-го року змінилися вкладення венчурних та прямих іноземних інвестицій. Венчурні інвестиції в Україні впали на 74% порівняно з попереднім роком. Прямі (після початку повномасштабного вторгнення) також суттєво скоротилися. За даними Міністерства фінансів, за перші три квартали 2022 року в Україну надійшло 190 млн доларів США прямих іноземних інвестицій, тоді як було виведено 159 млн доларів США [1]. Спостерігаючи за цими даними, можемо зазначити, що